

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. rugsėjo 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sveikatos apsauga – Higienos srities teisės aktų rinkinys – Reglamentas (EB) Nr. 853/2004 – Reglamentas (EB) Nr. 854/2004 – Gyvūninės kilmės maisto produktų higiena – Paukštiena – Skerdenų tikrinimas po skerdimo – Matoma skerdenos tarša – Absoliutaus netoleravimo požiūris“

Byloje C-347/17

dėl *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamo apygardos teismas, Nyderlandai) 2017 m. birželio 8 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2017 m. birželio 12 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

A ir kt.

prieš

Staatssecretaris van Economische Zaken

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro trečiosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas M. Vilaras, teisėjai J. Malenovský, L. Bay Larsen, M. Safjan ir D. Šváby (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. spalio 4 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A ir kt., atstovaujamų advokato E. Dans,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M.K. Bulterman, M.L. Noort, C.S. Schillemans ir J.M. Hoogveld,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Nymann-Lindegren, M. Wolff ir P. Ngo,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos iš pradžių T. Henze ir S. Eisenberg, vėliau S. Eisenberg,
- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos H. Leppo,

* Proceso kalba: nyderlandų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Bouquet ir F. Moro,

susipažinęs su 2018 m. lapkričio 29 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 853/2004, nustatančio konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus (OL L 139, 2004, p. 55; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 45 t., p. 14), III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktų bei 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 854/2004, nustatančio specialiąsias gyvūninės kilmės produktų, skirtų vartoti žmonėms, oficialios kontrolės taisykles (OL L 139, 2004, p. 206; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 45 t., p. 75), iš dalies pakeisto 2011 m. liepos 27 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 739/2011 (OL L 196, 2011, p. 3) (toliau – Reglamentas Nr. 854/2004), I priedo I skirsnio II skyriaus D dalies 1 punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant A ir kt., septynių Nyderlanduose įsteigtų paukščių skerdyklų, ginčą su *Staatssecretaris van Economische Zaken* (ekonomikos reikalų valstybės sekretorius, Nyderlandai, toliau – valstybės sekretorius) dėl pastarojo skirtų administracinių baudų už Nyderlandų įstatymo dėl gyvūnų pažeidimus.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas (EB) Nr. 178/2002

- 3 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 463), 3 straipsnio 9 ir 14 punktuose nurodyta:

„Šiame reglamente:

<...>

9) „rizika“ – tai neigiamo poveikio sveikatai tikimybė ir to poveikio stiprumas, sukeliantis pavojų;

<...>

14) „pavojus“ – tai maiste arba pašare esanti biologinė, cheminė ar fizinė medžiaga arba jos būklė, galinti sukelti neigiamą poveikį sveikatai.“

- 4 Šio reglamento 14 straipsnyje „Maisto saugos reikalavimai“ nustatyta:

„1. Nesaugus maistas į rinką nepateikiamas.

2. Maistas laikomas nesaugus, jei manoma, kad jis:

- a) kenkia sveikatai;
- b) netinka žmonėms vartoti.

3. Nustatant, ar maistas yra nesaugus, atsižvelgiama į:

- a) įprastas sąlygas, kuriomis vartotojas šį maistą vartoja, ir į jo vartojimo sąlygas kiekviename maisto gamybos, perdirbimo bei paskirstymo etape ir
- b) į vartotojui suteiktą informaciją apie tai, kad reikia vengti konkretaus maisto produkto ar produktų kategorijos neigiamo poveikio sveikatai, įskaitant informaciją etiketėje ir kitą vartotojo dažniausiai gaunamą informaciją.

<...>

5. Nustatant, ar maistas netinkamas žmonėms vartoti, atsižvelgiama į tai, ar jis nepriimtinas dėl jo numatytos paskirties, užterštumo ar dėl pašalinių medžiagų, puvimo, gedimo ar irimo.

<...>“

5 Minėto reglamento 17 straipsnyje „Įsipareigojimai“ nustatyta:

„1. Maisto ir pašarų verslo operatoriai visuose su jų kontroliuojamu verslu susijusiuose gamybos, perdirbimo ir paskirstymo etapuose užtikrina, kad maistas arba pašarai atitiktų su jų veikla susijusius maisto produktus reglamentuojančių įstatymų reikalavimus ir tikrina, kad šių reikalavimų būtų laikomasi.

2. Valstybės narės užtikrina, kad maisto produktus reglamentuojantys įstatymai būtų vykdomi, ir kontroliuoja bei tikrina, kad maisto ir pašarų verslo operatoriai visuose gamybos, perdirbimo ir paskirstymo etapuose vykdytų atitinkamus maisto produktus reglamentuojančių įstatymų reikalavimus.

Tam tikslui, atsižvelgdamos į aplinkybes, jos remia valstybinės kontrolės sistemą ir kitas veiklos rūšis, įskaitant viešus pranešimus apie maisto ir pašarų saugą bei riziką, maisto ir pašarų saugumo priežiūrą bei kitokią veiklą, apimančią visus gamybos, perdirbimo ir paskirstymo etapus.

Be to, valstybės narės nustato taisykles, reglamentuojančias priemones ir baudas, taikytinas pažeidus maisto produktus reglamentuojančių įstatymų nuostatas. Numatytos priemonės turi būti veiksmingos, atitinkančios pažeidimo pavojaus ir turinčios realaus poveikio pažeidėjui.“

Reglamentas (EB) Nr. 852/2004

6 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 852/2004 dėl maisto produktų higienos (OL L 139, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 34 t., p. 319) 2 straipsnio 1 dalies f punkte numatyta:

„Šiame reglamente:

<...>

f) „tarša“ – tai rizikos egzistavimas arba atsiradimas.“

7 Šio reglamento 3 straipsnyje „Bendrasis įsipareigojimas“ nurodyta:

„Maisto tvarkymo subjektai užtikrina, kad visi jų prižiūrimi maisto gamybos, perdirbimo ir paskirstymo etapai atitinka šiame reglamente išdėstytus atitinkamus higienos reikalavimus.“

8 Minėto reglamento 4 straipsnyje „Bendrieji ir specialieji higienos reikalavimai“ numatyta:

„1. Maisto tvarkymo subjektai, vykdantys I priede išvardytą pirminę maisto produktų gamybą ir su tuo susijusias operacijas, turi laikytis I priedo A dalyje išvardytų bendrųjų higienos nuostatų ir Reglamente (EB) Nr. 853/2004 nustatytų specialiųjų reikalavimų.

2. Maisto tvarkymo subjektai, vykdantys bet kurią maisto gamybos, perdirbimo ar paskirstymo veiklą bet kuriame etape po to, kai maisto produktai perėjo tuos etapus, kuriems taikoma I dalis, turi laikytis II priede išvardytų bendrųjų higienos reikalavimų ir Reglamente (EB) Nr. 853/2004 nustatytų specialiųjų reikalavimų.

3. Maisto tvarkymo subjektai, kur tinka, patvirtina toliau išvardytas specialias higienos priemones:

- a) atitiktį maisto produktams nustatytiems mikrobiologiniams kriterijams;
- b) šio reglamento numatytiems tikslams siekti reikalingas procedūras;
- c) atitiktį maisto produktams nustatytiems temperatūros kontrolės reikalavimams;
- d) žemos temperatūros palaikymą;
- e) mėginių ėmimą ir analizę.

<...>“

9 Reglamento Nr. 852/2004 5 straipsnio „Rizikos veiksnių analizė ir svarbiausieji valdymo taškai“ 1 dalyje nustatyta:

„Maisto tvarkymo subjektai diegia, įgyvendina ir vykdo nuolatinę procedūrą ar procedūras, paremtas [*Hazard Analysis Critical Control Point* (HACCP) (rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistema, RVASVT)] principais.“

Reglamentas Nr. 853/2004

10 Reglamento Nr. 853/2004 1, 2, 4, 9 ir 10 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) Pagal Reglamentą (EB) Nr. 852/2004 <...> Europos Parlamentas ir Taryba maisto tvarkymo subjektams nustatė bendras maisto produktų higienos taisykles.

(2) Tam tikri maisto produktai gali kelti konkretų pavojų žmonių sveikatai, dėl to privaloma nustatyti specialius higienos reikalavimus. Tą pavojų pirmiausia kelia gyvūninės kilmės maistas, apie kurio keliamą mikrobiologinį ir cheminį pavojų pranešama dažnai.

<...>

- (4) Atsižvelgiant į visuomenės sveikatą, šiose taisyklės yra nustatomi bendri principai, pirmiausia susiję su gamintojų ir kompetentingų institucijų atsakomybe, įmonių struktūriniais, veiklos ir higienos reikalavimais, įmonių patvirtinimo procedūromis, laikymo ir vežimo bei sveikumo ženklų reikalavimais.

<...>

- (9) Pagrindinis persvarstymo tikslas – užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, susijusį su maisto sauga, pirmiausia maisto tvarkymo subjektams visoje Bendrijoje taikant tas pačias taisykles ir užtikrinant tinkamą gyvūninės kilmės produktų vidaus rinkos veikimą ir taip prisidedant prie bendros žemės ūkio politikos tikslų siekimo.

- (10) Reikia išlaikyti ir, tam tikrais atvejais vartotojų apsaugai užtikrinti, griežtinti išsamias gyvūninės kilmės produktų higienos taisykles.“

- 11 Reglamento Nr. 853/2004 2 straipsnyje „Apibrėžtys“ nustatyta:

„Šiame reglamente taikomos šios apibrėžtys:

- 1) Reglamente (EB) Nr. 178/2002 nustatytos apibrėžtys;
- 2) Reglamente (EB) Nr. 852/2004 nustatytos apibrėžtys;
- 3) I priede nustatytos apibrėžtys;
- 4) visos II ir III prieduose pateiktos techninės apibrėžtys.“

- 12 Reglamento Nr. 853/2004 3 straipsnio „Bendri išipareigojimai“ 1 dalyje numatyta:

„Maisto tvarkymo subjektai turi laikytis atitinkamų II ir III priedų nuostatų.“

- 13 Šio reglamento III priedo I skirsnio „Naminių kanopinių mėsa“ IV skyriaus 10 punkte numatyta:

„Skerdenos neturi būti užterštos fekalijomis, kad jas būtų galima įžiūrėti. Jeigu fekalijų kur nors galima įžiūrėti, jos nedelsiant turi būti nuvalomos priedais arba kitokiomis lygiaverčio poveikio priemonėmis.“

- 14 Šio reglamento III priedo II skirsnio „Naminių paukščių ir kiškių mėsa“ II skyriuje „Skerdyklų reikalavimai“ numatyta:

„Maisto tvarkymo subjektai turi užtikrinti, kad naminių paukščių arba kiškių skerdyklų konstrukcija, išdėstymas ir įranga atitiktų šiuos reikalavimus:

1. Skerdyklos turi turėti patalpą arba atskirtą vietą gyvūnams priimti ir jiems patikrinti prieš skerdimą.
2. Siekiant, kad mėsa nebūtų užteršiama, skerdyklos turi:
 - a) turėti pakankamai patalpų atsižvelgiant į atliekamas operacijas;
 - b) turėti atskirą patalpą vidaus organams pašalinti ir kitam išdarinėjimui, įskaitant nesupjaustytų naminių paukščių skerdenų apdorojimą prieskoniais, jeigu kompetentinga institucija nėra nustačiusi, kad tam tikroje skerdykloje šias operacijas kiekvienu atskiru atveju reikia atlikti skirtingu laiku;
 - c) užtikrinti, kad toliau išvardytos operacijos būtų atliekamos ne tuo pačiu laiku ir skirtingose patalpose:
 - i) svaiginimas ir kraujo nuleidimas;
 - ii) pešimas arba odos lupimas, ir bet koks nuplikinimas;

- iii) mėsos išsiuntimas;
- d) turėti įrenginius, kuriais naudojantis mėsa nesiliestų su grindimis, sienomis ir pakabinamaisiais įrenginiais;
- ir
- e) turėti skerdimo linijas (jeigu eksploatuojamos), kurias naudojant skerdimo procesas būtų nepertraukiamas ir būtų išvengta skirtingų skerdimo linijos dalių kryžminės taršos. Jeigu tose pačiose patalpose eksploatuojama daugiau nei viena skerdimo linija, jos turi būti atskirtos pagal nustatytus reikalavimus, kad būtų išvengta kryžminės taršos.

<...>

- 6. Turi būti numatoma atskira vieta su tinkamais įrenginiais valyti, plauti ir dezinfekuoti:
 - a) vežimo įrangą, pavyzdžiui, dėžes;
 - ir
 - b) vežimo priemones.

Tačiau skerdyklos neprivalo turėti b punkte nurodytų vietų ir įrenginių, jeigu greta yra oficialiai patvirtintos vietos ir įrenginiai.

<...>“

- 15 Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriuje „Skerdimo higiena“ nustatyta:

„Maisto tvarkymo subjektai eksploatuojantys skerdyklas, kuriose skerdžiami naminiai paukščiai arba kiškieniai, turi užtikrinti, kad būtų laikomasi toliau nurodomų reikalavimų.

<...>

- 2. Skerdyklą eksploatuojantys subjektai turi vykdyti kompetentingos institucijos nurodymus, kad patikrinimas prieš skerdimą būtų atliekamas pagal nustatytus reikalavimus.
- 3. Jeigu įmonėms suteiktas patvirtinimas skersti skirtingų rūšių gyvūnus arba tvarkyti ūk[i]uose auginamus *Ratitae* genties paukščius ir smulkiuosius laukinius medžiojamuosius gyvūnus, turi būti imamasi atsargumo priemonių išvengti kryžminės taršos, t. y. skirtingų rūšių gyvūnams skirtas operacijas atlikti ne vienu metu arba skirtingose patalpose. Turi būti numatomos atskiros patalpos ūkyje paskerstų auginamų *Ratitae* genties paukščių ir smulkiųjų laukinių medžiojamųjų gyvūnų skerdenoms priimti ir laikyti.
- 4. Į skerdimo patalpą atvežti gyvūnai turi būti skerdžiami be reikalo nedelsiant.
- 5. Svaiginimas, kraujo nuleidimas, odos nulupimas arba nupešimas, vidaus organų pašalinimas ir kitoks išdarinėjimas turi būti atliekamas be reikalo nedelsiant ir taip, kad nebūtų užteršiama mėsa. Pirmiausia turi būti imamasi priemonių, kad šalinant vidaus organus neišsipiltų virškinamojo trakto turinys.
- 6. Skerdyklą eksploatuojantys subjektai turi vykdyti kompetentingos institucijos nurodymus užtikrinti, kad tikrinimas po skerdimo būtų atliekamas pagal nustatytus reikalavimus, ypač kad skerdžiamus gyvūnus būtų galima tinkamai patikrinti.
- 7. Atlikus patikrinimą po skerdimo:
 - a) maistui netinkamos dalys iš švaraus įmonės sektoriaus turi būti pašalinamos kuo greičiau;

- b) sulaikyta arba pripažinta netinkama maistui mėsa ir nevalgomi šalutiniai produktai neturi liestis su maistui tinkama pripažinta mėsa;
 - c) vidaus organai arba vidaus organų dalys, išskyrus inkstus, iš skerdenos turi būti visiškai pašalintos, jeigu įmanoma, kaip galima greičiau, jeigu kompetentinga institucija nesuteikia kitokio leidimo.
8. Patikrinus ir pašalinus vidaus organus, paskersti gyvūnai kaip galima greičiau turi būti išvalomi ir atšaldomi iki ne žemesnės nei 4 °C temperatūros, jeigu mėsa nebuvo supjaustyta tol, kol buvo dar šilta.
9. Jeigu skerdenos atšaldomos jas panardinant, turi būti:
- a) imamasi visų atsargumo priemonių, kad skerdenos nebūtų užteršiamos, atsižvelgiant į šiuos parametrus: skerdenos svorį, vandens temperatūrą, vandens srauto tūrį ir kryptį bei atšaldymo trukmę;
 - b) įranga turi būti visiškai ištuštinama, išvaloma ir dezinfekuojama, tam tikrais atvejais, ir bent kartą per dieną.
10. Sergantys arba įtariamai užsikrėtę ir vykdant ligų likvidavimo ar kontrolės programas paskersti gyvūnai neturėtų būti skerdziami įmonėje, išskyrus tuos atvejus, kai leidimą suteikia kompetentinga institucija. Tada turi būti skerdzinama oficialiai prižiūrint ir imamasi priemonių, kad nebūtų teršiama; prieš pakartotinį naudojimą patalpos turi būti išvalomos ir dezinfekuojamos.“

Reglamentas Nr. 854/2004

- 16 Reglamento Nr. 854/2004 4 ir 8 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(4) Oficiali gyvūninės kilmės produktų kontrolė turėtų apimti visus aspektus, kurie yra svarbūs siekiant užtikrinti visuomenės sveikatos apsaugą ir tam tikrais atvejais gyvūnų sveikatos apsaugą ir gerovę. Juos reikėtų paremti naujausia prieinama informacija ir prireikus keisti, jeigu būtų gauta nauja informacija.

<...>

(8) Oficiali mėsos gamybos kontrolė reikalinga siekiant įvertinti, ar maisto tvarkymo subjektai laikosi higienos reikalavimų ir Bendrijos teisės aktuose nustatytų kriterijų bei tikslų. Tokia oficiali kontrolė turėtų apimti maisto tvarkymo subjektų veiklos auditą ir patikrinimą, įskaitant pačių maisto tvarkymo subjektų kontrolės patikrinimus.“

- 17 Šio reglamento 4 straipsnyje „Bendrieji principai, taikomi visų šiame reglamente nurodytų gyvūninės kilmės produktų oficialiai kontrolei“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, jog maisto tvarkymo subjektai suteiks bet kokią reikalingą pagalbą, kad kompetentingų institucijų vykdoma oficiali kontrolė būtų veiksminga.

Ypač jos:

- suteikia leidimą patikrinti visus pastatus, patalpas, įrangą ar kitą infrastruktūrą;

<...>

2. Kompetentinga institucija vykdo oficialią kontrolę, siekdama įvertinti, ar maisto tvarkymo subjektai laikosi reikalavimų, nustatytų:

a) Reglamente (EB) Nr. 852/2004;

b) Reglamente (EB) Nr. 853/2004;

<...>

3. 1 dalyje paminėta kontrolė apima:

a) geros higienos praktikos, rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų (RVASVT) sistema paremtų procedūrų auditą;

<...>

ir

c) bet kokius specialius audito uždavinius, apibrėžtus prieduose.

<...>

5. Vykdam RVASVT sistema paremtų procedūrų auditą, patikrinama, ar maisto tvarkymo subjektai nuolat ir tinkamai taiko šias procedūras, ypač atsižvelgiant į tai, ar šios procedūros užtikrina Reglamento (EB) Nr. 853/2004 II priedo II skirsnyje apibrėžtas garantijas. Ypač tikrinama, ar procedūros, kiek galima geriau, užtikrina, kad gyvūninės kilmės produktai:

a) atitiktų Bendrijos teisės aktuose nustatytus mikrobiologinius kriterijus;

<...>“

18 Reglamento Nr. 854/2004 5 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad oficiali šviežios mėsos kontrolė būtų vykdoma vadovaujantis I priedu.

1. Oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas vykdo patikrinimą skerdyklose, medžiojamų gyvūnų mėsos tvarkymo įmonėse ir pjaustymo įmonėse, tiekiančiose šviežią mėsą į rinką, vadovaudamasis I priedo I skirsnio II skyriuje apibrėžtais bendraisiais reikalavimais ir IV skirsnyje apibrėžtais specialiaisiais reikalavimais, ypač taikomais:

a) informacijos pateikimui maisto grandinėje;

b) patikrinimui prieš skerdimą;

c) gyvūnų gerovei;

d) patikrinimui po skerdimo;

e) nurodytoms pavojingoms medžiagoms ir kitiems gyvūninės kilmės šalutiniams produktams;

ir

f) laboratorinei analizei.

<...>“

19 Šio reglamento I priedo I skirsnio I skyriuje „Audito užduotys“ nustatyta:

- „1. Be 4 straipsnio 4 dalyje pateiktų bendrųjų reikalavimų dėl geros higienos praktikos audito, oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas turi patikrinti, ar maisto tvarkymo subjektas nuolat laikosi įmonės procedūrų, apibrėžiančių gyvūninės kilmės šalutinių produktų, įskaitant nurodytas pavojingas medžiagas, už kurias atsako maisto tvarkymo subjektas, surinkimą, transportavimą, saugojimą, tvarkymą, perdirbimą ir naudojimą ar disponavimą.
2. Be 4 straipsnio 5 dalyje pateiktų bendrųjų reikalavimų dėl RVASVT sistemos principu paremtų procedūrų audito, oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas turi patikrinti, ar operatoriaus procedūros tikrai garantuoja, kad mėsa:

<...>

- b) nėra užteršta fekalijomis ar kitais teršalais;

<...>“

20 Minėto reglamento I priedo I skirsnio II skyriaus D dalyje „Patikrinimas po skerdimo“ numatyta:

- „1. Skerdenos ir susijusios skerdienos dalys nedelsiant po skerdimo turi būti patikrintos. Turi būti apžiūrėti visi išoriniai paviršiai. Šiuo tikslu gali tekti minimaliai rankiniu būdu apdoroti skerdeną ir skerdienos dalis arba panaudoti specialias technines priemones. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas zoonozų ir gyvūnų ligų, dėl kurių Sąjungos teisės aktuose nustatytos gyvūnų sveikatos taisyklės, diagnostikai. Skerdimo linijos greitis ir patikrinimą atliekančių darbuotojų skaičius turi sudaryti sąlygas tinkamai atlikti patikrinimą.
2. Prireikus turi būti atlikti papildomi tyrimai, pavyzdžiui, skerdenos dalių ir atliekamų skerdienos dalių palpacija ir pjūvis bei laboratoriniai tyrimai, siekiant:

<...>

- b) nustatyti:

<...>

- ii) likučius ir teršalus, viršijančius Bendrijos teisės aktuose nustatytas normas,
iii) mikrobiologinių reikalavimų pažeidimus;

arba

- iv) kitus faktus, kuriais remiantis turėtų būti paskelbta, kad mėsa yra netinkama vartoti žmonėms arba jos vartojimas turėtų būti apribotas,

ypač jeigu gyvūnai buvo priverstinai paskersti.

<...>“

21 Šio reglamento I priedo II skirsnio V skyriuje „Sprendimai dėl mėsos“ nustatyta:

- „1. Mėsa turi būti paskelbta netinkama vartoti žmonėms, jeigu ji:

<...>

- g) neatitinka mikrobiologinių reikalavimų, numatytų Bendrijos teisės aktuose, siekiant nustatyti, ar maistas gali būti pateiktas į rinką;

<...>

- i) turi likučių ir teršalų, viršijančių Bendrijos teisės aktuose nustatytas normas. Viršijus atitinkamą lygį, tam tikrais atvejais turėtų būti atliekami papildomi tyrimai;

<...>

- s) yra užteršta žemėmis, fekalijomis ar kitais teršalais;

<...>

- u) įvertinus visą susijusią informaciją, oficialiai paskirto veterinarijos gydytojo nuomone, gali kelti pavojų visuomenės ir gyvūnų sveikatai, arba dėl kurios nors kitos priežasties yra netinkama vartoti žmonėms.

<...>“

22 Reglamento Nr. 854/2004 I priedo IV skirsnio V skyriaus B dalyje nustatyta:

„1. Visi paukščiai turi būti patikrinti po skerdimo vadovaujantis I ir III skirsniais. Be to, oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas turi asmeniškai atlikti šiuos patikrinimus:

- a) kasdienį tipiško paukščių mėginio vidaus organų ir kūno ertmių patikrinimą;
- b) išsamų atsitiktinės atrankos būdu iš kiekvienos tos pačios kilmės paukščių partijos atrinktų paukščių dalių ar visų paukščių, paskelbtų netinkamais vartoti žmonėms, mėginių patikrinimą, atlikus patikrinimą po skerdimo;

bei

- c) bet kokius kitus tyrimus, jeigu yra priežasčių įtarti, kad konkrečių paukščių mėsa galėtų būti netinkama vartoti žmonėms.

<...>“

Nyderlandų teisė

23 2011 m. gegužės 19 d. *Wet houdende een integraal kader voor regels over gehouden dieren en daaraan gerelateerde onderwerpen* (Įstatymas, kuriuo nustatomas visapusiškas taisyklių dėl laikomų gyvūnų ir susijusių klausimų pagrindas; *Stb.*, Nr. 345, 2011; toliau – Įstatymas dėl gyvūnų) 6.2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Draudžiama pažeisti ES reglamentų nuostatas, įtvirtintas poįstatyminiuose aktuose ar ministro įsakymuose arba jų pagrindu, susijusias su klausimais, kuriems taikomas šis įstatymas.“

24 Įstatymo dėl gyvūnų 8.7 straipsnyje nurodyta:

„Nyderlandų ministras pažeidėjui gali skirti administracinę baudą.“

25 2012 m. gruodžio 7 d. *Regeling van de Minister van Economische Zaken, nr. WJZ/12346914, houdende regels met betrekking tot dierlijke producten* (Ekonomikos ministro įsakymas Nr. WJZ/12346914, kuriame išdėstytos taisyklės dėl gyvūninės kilmės produktų; *Stcrt.*, Nr. 25949, 2012) 2.4 straipsnio 1 dalies d punkte nurodyta:

„Įstatymo dėl gyvūnų 6.2 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytų Europos Sąjungos reglamentų nuostatos yra šios:

<...>

- d) Reglamento <...> Nr. 853/2004 3 straipsnis, 4 straipsnio 1–4 dalys, 5 straipsnis ir 7 straipsnio 1 dalis.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 26 *Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit* (Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos tarnyba, Nyderlandai) keliose naminių paukščių skerdyklose atliko patikrinimus ir „paruošimo kepti“ linijos pabaigoje, prieš atšaldant skerdeną, nustatė, kad naminių paukščių skerdena užteršta fekalijomis, tulžimi ir gūžio turiniu. Ši institucija parengė ataskaitas, iš kurių matyti, kad taršą lėmė nepakankamos priemonės užkirsti jai kelią ir kad šios skerdyklos pažeidė Įstatymo dėl gyvūnų 6.2 straipsnio 1 dalį ir Ekonomikos ministro įsakymo Nr. WJZ/12346914 2.4 straipsnio 1 dalį, taigi, ir Reglamento Nr. 853/2004 3 straipsnio 1 dalį bei šio reglamento III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktus.
- 27 Remdamasis šiomis ataskaitomis valstybės sekretorius 2015 m. lapkričio 27 d., 2015 m. gruodžio 11 d. ir 2015 m. gruodžio 18 d. sprendimais kiekvienai pagrindinėje byloje aptariamai skerdyklai skyrė baudas po 2 500 EUR už Įstatymo dėl gyvūnų pažeidimą. Minėtos skerdyklos dėl šių sprendimų pateikė skundus valstybės sekretoriui, šis juos atmetė atitinkamai 2016 m. balandžio 29 d., 2016 m. gegužės 2 d. ir 2016 m. gegužės 3 d.
- 28 Pagrindinėje byloje aptariamoms skerdykloms dėl šių sprendimų pareiškė ieškinį *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamo apylinkės teismas, Nyderlandai).
- 29 Pagrindinėje byloje aptariamoms skerdykloms tvirtina, kad nei iš Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktų teksto, nei iš jų struktūros negalima daryti išvados, kad juose nustatytas „absoliutaus netoleravimo“ standartas, siekiant išvengti bet kokios taršos. Jos tvirtina, kad skerdenas turi būti galima pakartotinai išvalyti atšaldymo etape arba vėliau, jas išpjaustant ar pakuojant. Jos taip pat ginčija aplinkybę, kad tarša galėjo atsirasti dėl fekalijų, gūžio turinio ir tulžies. Be to, jos abejoja, ar patikrinimas buvo atliktas tinkamai, pabrėždamos, kad atliekant patikrinimą skerdenos negali būti pašalintos iš skerdimo linijos ir kad vizualiai gali būti tikrinami tik išoriniai paviršiai.
- 30 Valstybės sekretorius, priešingai, teigia, kad minėtose nuostatose vis dėlto įtvirtintas „absoliutaus netoleravimo“ standartas, pagal kurį ant naminių paukščių skerdenų po vidaus organų pašalinimo, išvalymo ir prieš atšaldymą negali būti matomų jokių taršos likučių. Šiuo klausimu jis pabrėžia, kad etapas prieš atšaldymą yra būtent tas, per kurį turi būti atliekama kontrolė. Jis tvirtina, kad sąvoka „tarša“ taip pat apima taršą fekalijomis, tulžimi ir gūžio turiniu. Kiek tai susiję su kontrole, valstybės sekretorius mano, kad skerdenas galima pašalinti iš skerdimo linijos ir kad taip pat jas galima tikrinti iš vidaus ir po riebaliniu audiniu.
- 31 Šiomis aplinkybėmis abejodamas, kaip aiškinti taikytinas Sąjungos teisės nuostatas, *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamo apylinkės teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Reglamento [Nr. 853/2004] III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai turi būti aiškinami taip, kad pašalinus vidaus organus iš naminio paukščio skerdenos ir ją išvalius ant jos nebegali būti matomų teršalų?
2. Ar Reglamento [Nr. 853/2004] III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai taikomi taršai fekalijomis, tulžimi ir gūžio turiniu?

3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar Reglamento [Nr. 853/2004] III priedo II skirsnio IV skyriaus 8 punktą šiuo atveju aiškintinas taip, kad skerdena turi būti valoma iškart po to, kai buvo pašalinti vidaus organai, o gal matomi teršalai pagal šią nuostatą dar gali būti pašalinti atšaldant, pjaustant arba pakuojant skerdeną?
4. Ar kompetentingai institucijai pagal Reglamento [Nr. 854/2004] I priedo I skirsnio II skyriaus D dalies 1 punktą leidžiama atliekant kontrolę pašalinti skerdeną iš skerdimo linijos ir apžiūrėti ją (iš išorės bei vidaus), taip pat po riebaliniu audiniu, ar nėra matomų teršalų?
5. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai ir matomi teršalai gali likti ant naminio paukščio skerdenos: kaip tokiu atveju aiškintini Reglamento [Nr. 853/2004] III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai? Kaip turi būti siekiama šio reglamento tikslo – užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 32 Visų pirma primintina, kad iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, jog pagal nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą, įtvirtintą SESV 267 straipsnyje, pastarasis nacionaliniam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išspręsti šio nagrinėjamą ginčą. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Be to, Teisingumo Teismas gali manyti esant reikalinga atsižvelgti į Sąjungos teisės nuostatas, kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nebuvo nurodęs savo klausimuose (2017 m. vasario 1 d. Sprendimo *Município de Palmela*, C-144/16, EU:C:2017:76, 20 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 33 Šiuo atveju, siekiant pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingą atsakymą, reikia pakeisti klausimų eiliškumą ir pirmiausia nagrinėti performuluotus antrąjį klausimą, paskui kartu pirmąjį, trečiąjį ir prireikus penktąjį klausimus ir galiausiai ketvirtąjį klausimą.

Dėl antrojo klausimo

- 34 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai turi būti aiškinami taip, kad sąvoka „tarša“ apima ne tik taršą fekalijomis, bet ir tulžimi ar gūžio turiniu.
- 35 Reikia pažymėti, kad nei Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 punkte, nei jo 8 punkte nenurodyta, kokie gali būti skerdenų taršos šaltiniai skerdimo metu. Iš tiesų minėtame 5 punkte nustatyta tik tai, kad „svaiginimas, kraujo nuleidimas, odos nulupimas arba nupešimas, vidaus organų pašalinimas ir kitoks išdarinėjimas turi būti atliekamas be reikalo nedelsiant ir taip, kad nebūtų užteršiama mėsa. Pirmiausia turi būti imamas priemonių, kad šalinant vidaus organus neišsipiltų virškinamojo trakto turinys“. Kalbant apie 8 punktą, pasakytina, kad jame sąvoka „tarša“ neminima.
- 36 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar fekalijos, tulžis ir gūžio turinys yra priskiriami prie „virškinamojo trakto“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 punktą, ir ar tai gali būti laikoma taršos šaltiniais, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą.
- 37 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad šio reglamento kalbinės versijos skiriasi, kiek tai susiję su Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 punkto antrame sakinyje vartojamais terminais. Šios nuostatos versijose nyderlandų, vokiečių ir švedų kalbomis, kuriose atitinkamai vartojami žodžiai „inhoud van maag en darmen“, „Magen- und Darminhalt“ ir „mag- och

tarminnehåll“, minimas skrandžio ir žarnų turinys, o minėtos nuostatos versijos danų, anglų ir prancūzų kalbomis, kuriose atitinkamai vartojami žodžiai „fordøjelseskanalens indhold“, „digestive tract contents“ ir „contenu du tractus digestif“, akivaizdžiai turi platesnę prasmę.

- 38 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją vienoje Sąjungos teisės nuostatos kalbinių versijų vartojama formuluotė negali būti vienintelis šios nuostatos aiškinimo pagrindas ar įgyti prioritetą kitų kalbinių versijų atžvilgiu. Iš tiesų Sąjungos teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai, atsižvelgiant į visomis Sąjungos kalbomis parengtas versijas. Esant Sąjungos teisės akto įvairių kalbinių versijų neatitikimų, nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į bendrą teisės akto, kurio dalis ji yra, struktūrą ir tikslą (žr., be kita ko, 2018 m. spalio 25 d. Sprendimo *Tänzer & Trasper*, C-462/17, EU:C:2018:866, 20 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 39 Kiek tai susiję, pirma, su nagrinėjamos nuostatos struktūra, reikia pažymėti, kad pagal Reglamento Nr. 853/2004 2 straipsnį reglamentuose Nr. 178/2002 ir Nr. 852/2004 pateiktos apibrėžtys taikomos Reglamento Nr. 853/2004 tikslais. Šiuo klausimu pasakytina, kad Reglamento Nr. 852/2004 2 straipsnio 1 dalies f punkte sąvoka „tarša“ apibrėžiama kaip „rizikos egzistavimas arba atsiradimas“. Reglamento Nr. 178/2002 3 straipsnio 14 punkte sąvoka „pavojus“ apibrėžiama kaip „maiste arba pašare esanti biologinė, cheminė ar fizinė medžiaga arba jos būklė, galinti sukelti neigiamą poveikį sveikatai“.
- 40 Kaip savo išvados 51 punkte pažymėjo generalinis advokatas, ES teisės aktų leidėjas, išlaikydamas plačią taršos sąvoką, akivaizdžiai siekė paskatinti užtikrinti aukštą maisto saugos lygį.
- 41 Tokį vertinimą taip pat patvirtina pati Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 punkto formuluotė. Iš tiesų terminai „bet kokios taršos“ prancūzų ar vokiečių kalbomis ir „tarša“ olandų ar ispanų kalbomis, taip pat tame pačiame punkte vartojamas prieveiksmis „pirmiausia“ rodo, kad akto leidėjas stengėsi neapriboti pareigos išvengti bet kokios taršos tam tikra taršos forma. Be to, šio reglamento III priedo II skirsnio IV skyriaus 8 punkte numatyta procedūra, kurios reikia laikytis patikrinus skerdeną ir pašalinus vidaus organus, t. y. paskersti gyvūnai turi būti išvalomi, tačiau šios pareigos neriboja tam tikrų taršos formų pašalinimas.
- 42 Be to, iš Reglamento Nr. 854/2004 I priedo I skirsnio I skyriaus 2 punkto matyti, kad oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas, atlikdamas maisto tvarkymo subjektų, kaip antai skerdyklų, procedūrų kontrolę, turi kuo geriau užtikrinti, kad skerdyklos garantuotų, jog mėsa „nėra užteršta fekalijomis ar kitais teršalais“. Reikia konstatuoti, kad, kiek tai susiję su taršos pobūdžiu, vartojamos sąvokos taip pat yra labai plačios, nes žodžio „kitais“ vartojimas taip pat patvirtina, kad taršos šaltiniams nėra taikomi jokie konkretūs apribojimai.
- 43 Antra, dėl Reglamento Nr. 853/2004 tikslo primintina, kad šio reglamento 9 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog pagrindinis jo persvarstymo tikslas yra užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, susijusį su maisto sauga. Be to, minėto reglamento 10 konstatuojamoji dalis taip pat rodo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjo pagrindinis rūpestis yra vartotojų sveikata, nes minėtoje dalyje nurodyta, kad „[r]eikia išlaikyti ir, tam tikrais atvejais vartotojų apsaugai užtikrinti, griežtinti išsamias gyvūninės kilmės produktų higienos taisykles“.
- 44 Taigi, tiek Reglamento Nr. 853/2004 bendra struktūra, tiek tikslas užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, kurio juo siekiama, reikalauja atsižvelgti į visus taršos šaltinius. Vadinas, „virškinamojo trakto“ sąvoka negali būti susiaurinta iki žarnų ir jų turinio. Iš tiesų, kaip savo išvados 50 punkte pažymėjo generalinis advokatas, virškinamąjį traktą apima visi organai, kurie sudaro virškinimo sistemą, taip pat šių organų – nuo burnos iki išangės – turinys. Taigi fekalijos, tulžis ir gūžio turinys yra virškinamojo trakto dalys, todėl turi būti laikomos patenkančiomis į išipareigojimų, numatytų Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktuose, sritį.

- 45 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai turi būti aiškinami taip, kad sąvoka „tarša“ apima ne tik taršą fekalijomis, bet ir tulžimi ar gūžio turiniu.

Dėl pirmojo, trečiojo ir penktojo klausimų

- 46 Pirmuoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai turi būti aiškinami taip, kad ant naminių paukščių skerdenų po jų išvalymo negali būti matomų taršos likučių, ir ar šis išvalymas turi būti atliekamas prieš atšaldymą. Jeigu ši nuostata būtų aiškinama taip, kad pagal ją nereikalaujama, jog nebūtų matomų taršos likučių, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas penktuoju klausimu iš esmės Teisingumo Teismo teiraujasi, ar ši nuostata, siejama su Reglamento Nr. 852/2004 nuostatomis, turi būti aiškinama taip, kad kompetentingų institucijų, siekiančių užtikrinti aukšto visuomenės sveikatos apsaugos lygio tikslą, atliekama kontrolė turi apsiriboti patikrinimu, ar skerdyklos laikosi RVASVT standartų.
- 47 Pirmiausia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš tikrųjų siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktuose numatytas absoliutaus netoleravimo standartas, t. y. kad po vidaus organų pašalinimo naminių paukščių skerdenos negali būti užterštos nei matomais, nei nematomais taršos likučiais. Antra, teismui kyla klausimas, ar tuo atveju, jei ši norma taikoma, ji turi būti taikoma skerdimo linijos pabaigoje, t. y. iki atšaldymo etapo.
- 48 Reikia pažymėti, kad nei Reglamento Nr. 852/2004 2 straipsnio 1 dalies f punkte pateiktoje „taršos“ sąvokos apibrėžtyje, nei Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktuose nedaroma skirtumo tarp matomos ir nematomos taršos.
- 49 Vis dėlto iš šio sprendimo 39–41 punktų matyti, kad sąvoka „tarša“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktus, yra apibrėžta plačiai. Todėl ji negali apsiriboti tik matomos taršos sąvoka.
- 50 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas stengėsi sugrupuoti įvairias gyvūnų rūšis, be kita ko, atskirdamas naminių kanopinių mėsą nuo naminių paukščių ir kiškinių mėsos. Šio reglamento III priedo I skirsnio IV skyriaus, skirto naminių kanopinių mėsos skerdimo higienai, 10 punkte jis aiškiai nurodė, kad prie šios kategorijos priskiriamos skerdenos „neturi būti užterštos fekalijomis, kad jas būtų galima įžiūrėti“, ir kad „jeigu fekalijų kur nors galima įžiūrėti, jos nedelsiant turi būti nuvalomos priedais arba kitokiomis lygiaverčio poveikio priemonėmis“.
- 51 Reikia konstatuoti, kad tokio patikslinimo nėra skyriuje, skirtame naminių paukščių ir kiškinių mėsos skerdimo higienai. Taigi Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo išlaikyti plačią sąvokos „tarša“ apibrėžtį Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktuose, kad ji apimtų ir matomą, ir nematomą taršą.
- 52 Taigi, remiantis Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktais, „taršos“ sąvoka susijusi tiek su matoma, tiek su nematoma tarša.
- 53 Kalbant apie etapą, kuriame reikalaujama, kad nebūtų jokios taršos, nesvarbu, matomos ar ne, reikia pažymėti, kad pareiškėjos pagrindinėje byloje, be kita ko, nurodo, jog neįmanoma įgyvendinti absoliutaus netoleravimo standarto ir kad galimi taršos likučiai, pasireiškiantys paruošimo kepti linijos etape, yra pašalinami skerdeną atšaldant arba išpjauستymo ar pakavimo procesų metu. Taigi skerdyklos paprasčiausiai turi pareigą dėti visas pastangas, kad taršos nebūtų viso skerdimo proceso metu.
- 54 Su šiuo argumentu negalima sutikti.

- 55 Iš Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 punkto formuluotės matyti, kad skerdimu etape turi būti imtasi visų priemonių, siekiant išvengti taršos, be kita ko, kad šalinant vidaus organus neišsiliėtų virškinamojo trakto turinys. Veiksmazodžio „išvengti“ vartojimas rodo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nenorėjo šiame proceso etape nustatyti pareigos, siejamos su rezultatu; priešingai, skatino skerdyklas imtis visų įmanomų priemonių, kad skerdenos nebūtų užterštos. Iš tiesų, jei šiame etape būtų reikalaujama, kad ant skerdenų nebūtų jokios matomos taršos, taip skerdykloms būtų nustatyta nepagrįsta pareiga.
- 56 Kaip savo išvados 62 ir 63 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, tokį vertinimą patvirtina tai, kad patikrinimas po skerdimo, kuriuo siekiama pašalinti užterštas ir netinkamas vartoti žmonėms skerdenas, yra atliekamas po vidaus organų pašalinimo etapo, kaip matyti iš kartu aiškinamų Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 6 ir 7 punktų ir Reglamento Nr. 854/2004 I priedo IV skirsnio V skyriaus B dalies 1 punkto. Pastarajame punkte numatyta, kad pagal Reglamento Nr. 854/2004 I priedo I ir III skirsnius visi naminiai paukščiai turi būti patikrinti po skerdimo ir kad oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas turi pats atlikti kasdienį tipiško paukščių mėginio vidaus organų ir kūno ertmių patikrinimą. Šiuo klausimu oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas, remdamasis šio reglamento I priedo I skirsnio I skyriaus 2 punktu, turi užtikrinti, kad operatoriaus procedūros tikrai garantuoja, kad mėsa nėra užteršta fekalijomis arba kitais teršalais.
- 57 Patikrinimo po skerdimo tikslas yra atskirti skerdenos dalis, kurios netinkamos vartoti žmonėms, nuo kitų dalių, kurias galima išvalyti, kad jose nebeliktų dėmių, pavyzdžiui, kraujo arba žarnų turinio dėmių, likučių. Taigi, šis etapas taptų visiškai nereikalingas, jei iškart po vidaus organų pašalinimo etapo būtų taikomas absoliutaus netoleravimo standartas, pagal kurį netoleruojama jokia matoma tarša.
- 58 Vis dėlto iš Sąjungos teisės aktų leidėjo Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 8 punkte nurodyto perdirbimo etapų eiliškumo matyti, kad išvalymas turi būti atliktas prieš atšaldymą, taigi, ir prieš pjaustymą, pakavimą bei tiekimą vartotojams. Todėl po išvalymo etapo negali likti jokios matomos taršos.
- 59 Taigi išvalymo etape oficialiai paskirto veterinarijos gydytojo atliktas stebėjimas jau leidžia įgyvendinti būtinas priemones, siekiant sumažinti pavojų iki priimtino lygio, išvalant skerdenos dalis, kurias dar galima naudoti, o nesant galimybės sumažinti pavojaus iki priimtino lygio, imtis tinkamų korekcinų priemonių, siekiant pašalinti šį pavojų, t. y. paskelbti skerdenos dalis netinkamas vartoti žmonėms, vadovaujantis RVASVT principais, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 852/2004 5 straipsnį.
- 60 Be to, išvalymo etapo kontrolės faktas, atšaldymo, išpjaustymo ir supakavimo etapuose pateikiant skerdeną be jokios matomos taršos, yra dar svarbesnis, nes šie etapai jau yra laikomi kritiniu tašku dėl mėsos kontakto su daugybe paviršių ar nešvariais įrenginiais. Jei pavojus ankstesniame etape nebuvo sukontroliuotas, rizikuojama, kad jis gali vėl atsirasti ar netgi padidėti kitame etape. Todėl būtų labai pakenkta tikslui siekti aukšto vartotojų apsaugos lygio.
- 61 Taigi, priešingai, nei teigia pareiškėjos pagrindinėje byloje, atšaldymo etapas skirtas ne išvalyti skerdenoms, kad būtų pašalinta bet kokia matoma tarša, o be kita ko sustabdyti mikrobų dauginimuisi ir išsaugoti mėsą, kad būtų galima geriausiomis sąlygomis tęsti jos išpjaustymo ir pakavimo etapus.
- 62 Vadinasi, į pirmąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai turi būti aiškinami taip, kad ant naminių paukščių skerdenų po jų išvalymo ir prieš atšaldymą neb gali būti matoma jokios taršos.
- 63 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį ir trečiąjį klausimus, į penktąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 64 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 854/2004 I priedo I skirsnio II skyriaus D dalies 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama kompetentingai institucijai, siekiančiai atlikti naminių paukščių skerdenų patikrinimą, pašalinti skerdeną iš skerdimo linijos ir apžiūrėti ją iš išorės bei vidaus, o prireikus ir po riebaliniu audiniu.
- 65 Iš šio reglamento 4 konstatuojamosios dalies matyti, kad oficiali gyvūninės kilmės produktų kontrolė turėtų apimti visus aspektus, kurie yra svarbūs siekiant užtikrinti visuomenės sveikatos apsaugą.
- 66 Be to, šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „valstybės narės užtikrina, jog maisto tvarkymo subjektai suteiks bet kokią reikalingą pagalbą, kad kompetentingų institucijų vykdoma oficiali kontrolė būtų veiksminga“.
- 67 Taip pat reikia priminti, kad minėto reglamento I priedo I skirsnio II skyriaus D dalies 1 punkte numatyta, jog siekiant atlikti patikrinimą po skerdimo „[t]uri būti apžiūrėti visi išoriniai paviršiai“ ir „[š]iuo tikslu gali tekti minimaliai rankiniu būdu apdoroti skerdeną ir skerdienos dalis arba panaudoti specialias technines priemones“, „[s]kerdimo linijos greitis ir patikrinimą atliekančių darbuotojų skaičius turi sudaryti sąlygas tinkamai atlikti patikrinimą.“ Be to, pagal šio reglamento I priedo IV skirsnio V skyriaus B dalies 1 punkto a dalį, be visos šviežios mėsos patikrinimo po skerdimo, „oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas turi asmeniškai atlikti <...> kasdienį tipiško paukščių mėginio vidaus organų ir kūno ertmių patikrinimą“.
- 68 Reglamento Nr. 854/2004 I priedo I skirsnio II skyriaus D dalies 2 punkte numatyta, kad kompetentinga institucija gali atlikti papildomus tyrimus, pavyzdžiui, skerdienos dalių ir atliekamų skerdienos dalių palpaciją ir pjūvį bei laboratorinius tyrimus, jei to reikia.
- 69 Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog tam, kad būtų pasiektas aukštas visuomenės sveikatos apsaugos lygis, Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė minimalius kontrolės standartus, susijusius su naminių paukščių mėsa, t. y. išorinį ir vidinį skerdenų mėginių patikrinimus, palikdamas kompetentingai institucijai didelę diskreciją, kad ji galėtų atlikti išsamesnę kontrolę, kaip antai analizę, jei mano esant reikalinga.
- 70 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pašalinti skerdeną iš skerdimo linijos, siekiant patikrinti jos riebalinį audinį, be kita ko, gali būti būtina siekiant nustatyti žmonių sveikatai kenksmingą patologiją, pavyzdžiui, paukščių gripą, ir tai yra proporcinga atsižvelgiant į visuomenės sveikatos apsaugos tikslo svarbą.
- 71 Bet kuriuo atveju nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į jam pateiktus įrodymus, turi nustatyti, ar dėl naminių paukščių skerdenų patikrinimo nustatytos priemonės buvo tinkamos įgyvendinti nagrinėjamu teisės aktu siekiamą teisėtą tikslą ir neviršijo to, kas būtina jam pasiekti.
- 72 Taigi, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 854/2004 I priedo I skirsnio II skyriaus D dalies 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama kompetentingai institucijai, siekiančiai atlikti naminių paukščių skerdenų patikrinimą, pašalinti skerdeną iš skerdimo linijos ir apžiūrėti ją iš išorės bei vidaus, o prireikus ir po riebaliniu audiniu, su sąlyga, kad toks patikrinimas neviršija to, kas būtina šios kontrolės veiksmingumui užtikrinti, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 73 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 853/2004, nustatančio konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus, III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai turi būti aiškinami taip, kad sąvoka „tarša“ apima ne tik taršą fekalijomis, bet ir tulžimi ar gūžio turiniu.
2. Reglamento Nr. 853/2004 III priedo II skirsnio IV skyriaus 5 ir 8 punktai turi būti aiškinami taip, kad ant naminių paukščių skerdenų po jų išvalymo ir prieš atšaldymą nebegali būti matoma jokios taršos.
3. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 854/2004, nustatančio specialiąsias gyvūninės kilmės produktų, skirtų vartoti žmonėms, oficialios kontrolės taisykles, iš dalies pakeisto 2011 m. liepos 27 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 739/2011, I priedo I skirsnio II skyriaus D dalies 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama kompetentingai institucijai, siekiančiai atlikti naminių paukščių skerdenų patikrinimą, pašalinti skerdeną iš skerdimo linijos ir apžiūrėti ją iš išorės bei vidaus, o prireikus ir po riebaliniu audiniu, su sąlyga, kad toks patikrinimas neviršija to, kas būtina šios kontrolės veiksmingumui užtikrinti, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

Parašai.